

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje pristatytas antrasis Ievos Dumbrytės romanas „Negrižtantys“. Jurgos Ivanauskaitės premija jau įvertintame kūrinyje autorė pasakoja apie mirtį ir išėjusiuosius, likimą, laiką, meilę ir keistus dalykus.

Neišpasakotų istorijų miestas

I.Dumbrytė pasakoja vis dažniau grįžtanti į gimtąjį miestą – Panevėžį.

„Studijų metais atvažiuodavau dažniausiai išsiskalbti, iš namų pasiimti valgyti. Vėliau – vis rečiau. Dabar kažkas atsitiko – norisi vis dažniau. Net ir kalbėti norisi panevėžietiskai – tik jaučiu, kad taip tarsi išsiduosiu, ko neturėčiau pasakoti, – šypsosi. – Štai pastarąjį kartą su mama nuėjome į Bitės namelį, Arvydo Šliogerio skverą. Dabar man Panevėžys – nepapasakotų istorijų miestas. Pavyzdžiui, vieta, kur pirmą savo eilėraštį prašė Henrikas Radauskas. Todėl mėstau: gal kokį nors projektą parašyti, kuriuo skleistume tas istorijas? *Žiauriai* myliu Panevėžį – traukia net jo skylėtos gatvės ir nesutvarkyti tiltai”.

Patinka kelti emocijas

I.Dumbrytė – kūrėja, savo proza kaskart sujudinanti šalies literatūrinį gyvenimą. Jos debiutas – 2021 m. išleistas romanas „Šaltienos bistro“ – humoru ir grotesku žaižaruojantis kūrinys, pelnęs Dausų šeimos lietuvių literatūros premiją už geriausią debiutą, Liudo Dovydeno premiją – geriausią naują lietuvišką romaną, Kūrybiškiausios metų knygos nominaciją. Tokia sėkmė autorei buvo netikėta.

„Atrodė, tarsi vyksta ne man. Rašiau apie 10 metų ir staiga – apdovanojimų lietus. Nesupranti, kaip taip gali būti. Kas pasikeičia? Padaugėja darbų – sulauki prašymų parašyti tam ar anam. Yra ir naštos – bet jos yra visuose geruose dalykuose”, – sako.

Apie „Šaltienos bistro“ Ieva sulaukia įvairių nuomonių.

„Daug kas šio romano nemėgsta – apie tai man parašo. O man įdomu – patinka kelti skirtingas emocijas. Gal ir natūralu – į „Šaltienos bistro“ įkroviau tiek savo desperacijos”, – šypteli.

Užauginti krūmą

Galima sakyti, kad „Negrižtančius“ autorė nešiojosi nuo vaikystės ar paauglystės.

„Su tėvais važinėji po kapines – nuobodu. Ėmiau prašyti papasakoti apie čia palaidotų žmonių gyvenimus. Taip ir užsisuko... Kita vertus, juk visų giminėse būna: viena gyvybė

ateina, kita išeina. Tarsi reinkarnacija. Arba komentaras: „tokia panaši į bobutę“. Va iš tokių daigelių ima dygti krūmas, kuri norisi tręšti ir užauginti“, – pasakoja I. Dumbrytė.

Rašytoja gailisi tik vieno – kad nespėjo senelių išklausinėti apie jų gyvenimo istorijas. Kadangi jų nebeliko, renkami pasakojimai nėra tikri – apaugo legendomis, pasipildė pasakotojo patirtimis, emocijomis, charakteriu ir pan.

„Kita vertus, gal taip dar įdomiau. Jau esu sakiusi: man nepatinka tiesa. T. y. mėgstu prifantazuotą, iškraipytą, magišką naratyvą. Patinka gyvenime turėti legendų ir jas perduoti kitiems“, – teigia I. Dumbrytė.

O gal „Negrižtantys“ atėję ir dar iš anksčiau – būdama 10-metė neteko vyresnės sesers.

„Galbūt tai bandymas ieškoti atsakymo, kodėl ji išėjo. O galbūt viskas prasidėjo anksčiau – su genais, pienu ir krauju“, – svarsto.

Dainuok

Knyga apie tokį laiką ir erdvę, kur gali susitikti, bendrauti gyvieji ir mirusieji. Taip „Negrižtančius“ vienu sakiniu apibūdintų autorė. Yra vilties, melancholijos, paguodos. Mat blogiausia, kas žmogui gali nutikti, – prarasti viltį.

„Net mirus vaikams gali tikėti, kad kažkur jie gyvi, lydi tave per gyvenimą. Aš pati nuolat ieškau vilties ir randu net absurdiškuose dalykuose“, – sako.

Šiuo romanu autorė norėjusi grąžinti ir naivumą.

„Atrodo, kad stebuklai iš gyvenimo dinga prieš keliasdešimt metų. Štai vaikas maniau, kad „vilkikas“ – iš žodžio „vilkas“, o ne „vilkti“. Kai kuriems tenka anksti sužinoti, kad Kalėdų Senelio nėra. Mane liūdina, net nuvilia toks žengimas į suaugusiųjų pasaulį. Noriu saugoti tą tyrumą – net jeigu kitiems atrodo klideshow. Man jis būtinas. Dar norėjau išsiaiškinti, kodėl man patinka dainuoti. Nes prosenelė dainuodavo proseneliui atsistojusi ant kėdės, o sakoma, kad ji įsikūnijo į mane? Nes dainavimas ateina iš senovės, yra žinių, patirčių perdavimo kanalas, jungiamoji? Todėl visad sakau: dainuok, net jei neturi klausos ar balso. Patarimas ar metafora visiems gyvenimo atvejams“, – teigia.

*****

Susitikimas bibliotekoje – projekto „Maža žemėlapyje, didi pasaulyje“ dalis. Finansuoja Lietuvos kultūros taryba ir Panevėžio miesto savivaldybė.

Gintaro Lukoševičiaus nuotr.

